מהדורה למורה

מחוון, תשובות, מערך 10 שיעורים, התאמות, טפסים ודוגמאות

מורה · מהדורה מלאה

העיתון הספרותי השיתופי

יצרה: רוית ראש בן ישי

חלק א' – מחוון אנליטי מוצע ותשובות

המחוון והתשובות מופיעים ראשונים.

זהו מחוון מקורי מוצע לשימוש בכיתה. המורה רשאי/ת להתאים את המשקלות ואת הניסוחים למשקלות הרשמיים של המשימה ולאופי הכיתה. מומלץ לחלק את המחוון לתלמידים כבר בשיעור הראשון.

הכתבה המרכזית – 30 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי
כותרת, כותרת משנה וליד	6	מצוין: הכותרת חדה ומסקרנת, כותרת המשנה מרחיבה, והליד מציג ממצא ותמה במשפט או שניים	טוב: הכותרות מתאימות והליד ברור, אך פחות ממוקד	בסיסי: הכותרות כלליות; הליד מכריז על נושא בלי ממצא	חלקי: חסרה כותרת משנה או ליד, או שאינם קשורים לכתבה
עיגון במקורות	8	מצוין: מקור אחד לפחות מכל חבר/ת צוות; ציטוטים קצרים ומדויקים, ואחרי כל אחד פירוש	טוב: מקורות מכל חברי הצוות, אך חלק מהציטוטים ארוכים או בלי פירוש מספק	בסיסי: המקורות מעטים או נשענים על יצירה אחת בעיקר	חלקי: כמעט אין עיגון בטקסט; הטענות כלליות
שימוש פרשני במושגים ספרותיים	8	מצוין: שני מושגים או יותר משמשים לפירוש ומעמיקים את הטיעון	טוב: המושגים מוגדרים נכון ומשולבים, אך הפירוש חלקי	בסיסי: המושגים מזוהים בלבד, בלי הסבר מה הם תורמים	חלקי: מושג אחד או אף אחד, או שימוש שגוי
מבנה עיתונאי והיקף	4	מצוין: פירמידה הפוכה ברורה, פסקאות מסודרות, היקף בטווח הנדרש	טוב: מבנה עיתונאי ברוב הכתבה; היקף קרוב לנדרש	בסיסי: המבנה דומה לחיבור ולא לכתבה	חלקי: אין מבנה ברור או שההיקף רחוק מהנדרש
אלמנט חזותי	4	מצוין: אלמנט מקורי שמוסיף מידע או פרשנות, עם כיתוב מדויק	טוב: אלמנט מתאים עם כיתוב, אך מוסיף מעט	בסיסי: אלמנט קישוטי בלבד	חלקי: חסר אלמנט חזותי

כתבת המשנה – 20 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי

מאפייני הסוג	5	מצוין: הסוג שנבחר (ריאיון, טור דעה, יומן מסע וכו') מזוהה מיד ומנוצל במלואו, והוא שונה מסוגי חברי הצוות	טוב: מאפייני הסוג קיימים, אך לא בעקביות	בסיסי: הסוג מזוהה רק בכותרת	חלקי: אין מאפייני סוג, או שהסוג זהה לזה של חבר/ת צוות
עמדה אישית מנומקת	6	מצוין: עמדה ברורה ומקורית, מנומקת בעזרת הטקסט ומתמודדת עם עמדה אחרת	טוב: עמדה ברורה עם נימוק אחד או שניים	בסיסי: עמדה כללית ("אהבתי") עם נימוק חלש	חלקי: אין עמדה אישית
מושג ספרותי	4	מצוין: המושג משמש לפירוש ומחובר לעמדה	טוב: המושג מוסבר נכון	בסיסי: המושג מוזכר בלבד	חלקי: חסר או שגוי
שני מקורות לפחות	5	מצוין: שני מקורות או יותר, משולבים בטבעיות ומצוטטים כראוי	טוב: שני מקורות, אחד מהם משולב חלקית	בסיסי: מקור אחד בלבד או הפניה לא מדויקת	חלקי: אין מקורות

דבר העורכים – 15 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי
כותרת מקשרת	3	מצוין: הכותרת מחברת במפורש בין הכתבה המרכזית לכל כתבות המשנה	טוב: הכותרת קשורה לתמה, אך לא לכל החלקים	בסיסי: כותרת כללית	חלקי: חסרה כותרת
תובנה מוסכמת	5	מצוין: תובנה אחת חדה שנולדה מהדיון ועולה מכל החלקים	טוב: תובנה ברורה, אך קרובה לסיכום	בסיסי: סיכום של הכתבות במקום תובנה	חלקי: אין תובנה
מחלוקות והשלכות	5	מצוין: שתי מחלוקות פרשניות אמיתיות לפחות, עם שני הצדדים, והשלכה משמעותית לחיים או לחברה	טוב: מחלוקות והשלכה מוצגות, אך בקיצור	בסיסי: מחלוקת אחת או השלכה כללית	חלקי: אין מחלוקות או השלכות
מושג ספרותי	2	מצוין: המושג מחבר בין החלקים ומעמיק את התובנה	טוב: המושג משולב נכון	בסיסי: המושג מוזכר בלבד	חלקי: חסר או שגוי

משוב אישי – 10 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי
עומק הרפלקציה	6	מצוין: מתאר/ת רגעים מסוימים, קשיים ופתרונות, ומה נלמד על עצמו/ה כקורא/ת וככותב/ת	טוב: מתאר/ת תהליך ולמידה, עם דוגמה אחת	בסיסי: תיאור כללי של מה שנעשה	חלקי: משפטים כלליים בלבד
ניסוח והיקף	4	מצוין: ניסוח אישי, ברור וזורם, בהיקף הנדרש	טוב: ניסוח ברור; היקף קרוב לנדרש	בסיסי: ניסוח חוזר על עצמו או קצר מדי	חלקי: קצר מאוד או לא ברור

לשון ועריכה – 15 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי
תקינות לשון	6	מצוין: כמעט אין שגיאות כתיב, תחביר ופיסוק	טוב: שגיאות מעטות שאינן פוגעות בהבנה	בסיסי: שגיאות רבות שמקשות מעט על הקריאה	חלקי: שגיאות רבות הפוגעות בהבנה

רצף ולכידות	5	מצוין: מילות קישור מגוונות ומדויקות; מעברים חלקים בין פסקאות ובין חלקי העיתון	טוב: רצף טוב ברוב הטקסט	בסיסי: מעברים חסרים בחלק מהמקומות	חלקי: קפיצות ורעיונות מנותקים
ציטוט והפניה	4	מצוין: כל ציטוט במירכאות, קצר, ועם הפניה מדויקת (שם היצירה, שורה/עמוד/מערכה)	טוב: רוב הציטוטים תקינים	בסיסי: הפניות חלקיות	חלקי: ציטוטים בלי מירכאות או בלי הפניה

עבודת צוות ותהליך – 10 נק'

קריטריון	נק'	מצוין	טוב	בסיסי	חלקי
עמידה בלוח זמנים ותיעוד	4	מצוין: כל אבני הדרך הוגשו בזמן, וטופס המעקב מלא	טוב: עיכוב קטן אחד	בסיסי: כמה עיכובים או תיעוד חלקי	חלקי: אבני דרך רבות לא הוגשו
חלוקת תפקידים ושיתוף	3	מצוין: חלוקה הוגנת, כל חבר/ת צוות תרם/ה בתפקידו/ה וניכר שיתוף אמיתי	טוב: חלוקה סבירה עם פערים קטנים	בסיסי: עומס לא שוויוני בולט	חלקי: עבודה של יחיד/ה בעיקר
שימוש במשוב	3	מצוין: ניכרים שינויים משמעותיים בעקבות משוב עמיתים ומורה	טוב: שינויים בחלק מהחלקים	בסיסי: שינויים קלים בלבד	חלקי: אין שימוש במשוב

חלק	נק'	ציון הצוות/התלמיד/ה
הכתבה המרכזית	30	
כתבת המשנה	20	
דבר העורכים	15	
משוב אישי	10	
לשון ועריכה	15	
עבודת צוות ותהליך	10	
סה"כ	100	

מפתח תשובות – תרגול המושגים (חוברת המושגים)

1. סמל – ה · 2. מספר – ז · 3. הערות במה – ב · 4. פנייה ישירה – י · 5. דמות שטוחה – ד · 6. דמות דינמית – ט · 7. אירוניה דרמטית – ח · 8. דימוי – ו · 9. דמות סטטית – א · 10. נקודת מבט – ג

חלק ב' – מערך 10 שיעורים

שיעור 1: פתיחת מערכת: מה זה עיתון ספרותי?

מטרה: התלמידים מכירים את ארבעת חלקי המשימה, את לוח הזמנים ואת אמות המידה להערכה.

דק'	מהלך
7	פתיחה: מקרינים כותרת עיתון מומצאת על דמות מיצירה שנלמדה ("הדובר נשאר לבד – כל הפרטים") ושואלים: מה הייתם רוצים לקרוא בכתבה?
12	מצגת הפתיחה: ארבעת החלקים, היקפים, משותף מול אישי.
10	עיון בעיתון לדוגמה "כנפיים": בזוגות מסמנים את ארבעת החלקים ומה מאפיין כל אחד.
10	שאלות ותשובות; מעבר על המחוון בקצרה.
6	כרטיס יציאה: מה מסקרן אותי ומה מדאיג אותי במשימה?

חומרים: מצגת פתיחה, עיתון לדוגמה מודפס, מחוון | משימת המשך: לקרוא שוב את היצירות שנלמדו ולרשום שלושה נושאים שחוזרים בהן

שיעור 2: הרכבת צוותים ובחירת תמה

מטרה: התלמידים מתארגנים בצוותים של 2–3, מחלקים תפקידים ובוחרים תמה החוצה את היצירות.

דק'	מהלך
5	משחק פתיחה: "איזו תמה אני?" – המורה קורא/ת שורה מיצירה והכיתה מנחשת תמה.
10	הרכבת צוותים לפי הנחיות המורה וחלוקת כרטיסי תפקיד.
15	עבודה בצוות עם בנק התמות: כל צוות בוחר שתי תמות אפשריות ובודק אותן מול כל היצירות.
10	"מבחן התמה": כל צוות מציג בדקה את התמה ושאלה אחת שהיא מעוררת; הכיתה נותנת משוב.
5	רישום התמה הנבחרת ושמות חברי הצוות בטופס המעקב.

חומרים: בנק תמות, כרטיסי תפקיד, טופס מעקב צוות | משימת המשך: כל חבר/ת צוות מאתר/ת שני קטעים מהיצירות התומכים בתמה

שיעור 3: מושגים ספרותיים ככלי עיתונאי

מטרה: התלמידים מתרגלים שימוש במושגים ספרותיים לצורך פירוש, ולא רק לזיהוי.

דק'	מהלך
8	חידון מהיר על מושגים (צוותים, ארבעה צבעים).
12	הדגמה: המורה לוקח/ת משפט חלש ("יש בשיר מטפורה") ומשפר/ת אותו מול הכיתה למשפט פרשני.
15	תרגול בזוגות: לכל צוות שלושה מושגים ושלושה קטעים; כותבים משפט פרשני לכל אחד.
7	שיתוף משפטים נבחרים ומשוב קצר.

3	סיכום: מה ההבדל בין לזהות לבין לפרש?

חומרים: מילון המושגים, קטעים מודפסים מהיצירות, משחק התאמת מושגים | משימת המשך: לבחור לצוות לפחות שני מושגים לכתבה המרכזית ולנמק את הבחירה

שיעור 4: הכתבה המרכזית א': כותרת, משנה וליד

מטרה: התלמידים מנסחים כותרת ראשית, כותרת משנה וליד לכתבה המרכזית.

דק'	מהלך
5	השוואת שתי כותרות לאותה כתבה: איזו מושכת יותר ולמה?
10	מבנה הפירמידה ההפוכה ותפקיד הליד; דוגמאות מהעיתון "כנפיים".
20	עבודה בצוות: שלוש טיוטות כותרת וטיוטת ליד; בוחרים את הטובה ביותר.
7	"גלריית כותרות": תולים את הכותרות, והכיתה מסמנת מדבקה ליד המסקרנת ביותר.
3	רישום החלטות הצוות.

חומרים: מדריך הכתבה המרכזית, דפי טיוטה, מדבקות | משימת המשך: להשלים את הליד ולהכין רשימת ציטוטים-עדויות לגוף הכתבה

שיעור 5: הכתבה המרכזית ב': גוף הכתבה והמקורות

מטרה: התלמידים כותבים את גוף הכתבה, נשענים על מקור אחד לפחות מכל חבר/ת צוות, ומשלבים מושגים.

דק'	מהלך
5	תזכורת: ציטוט קצר, הפניה מדויקת ופירוש מיד אחריו.
30	כתיבה בצוות בבונה העיתון; המורה עובר/ת בין הצוותים ונותן/ת משוב קצר.
7	בדיקת מונה המילים וההיקף הנדרש; בדיקה מול רשימת התיוג.
3	תכנון האלמנט החזותי.

חומרים: בונה העיתון או דפי תבנית, רשימת תיוג לכתבה המרכזית | משימת המשך: להשלים טיוטה מלאה ולתאר במילים את האלמנט החזותי

שיעור 6: כתבות המשנה א': בחירת סוג וקול אישי

מטרה: כל תלמיד/ה בוחר/ת סוג כתבת משנה שונה מחבריו לצוות ומתכנן/ת אותה.

דק'	מהלך
8	"מסיבת סוגים": קריאת שלוש דוגמאות קצרות (ריאיון, טור דעה, יומן מסע) וזיהוי מאפיינים.
10	סקירת סוגי הכתבות והתבניות; כל צוות מוודא שאין כפילות.
20	תכנון אישי: כותרת, עמדה אישית, מושג אחד ושני מקורות.
7	שיחת עמיתים: כל אחד/ת מציג/ה את התכנון לבן/בת זוג ומקבל/ת שאלה אחת.

חומרים: מדריכי סוגי הכתבות, תבניות כתבת משנה | משימת המשך: לכתוב טיוטה ראשונה של כתבת המשנה

שיעור 7: כתבות המשנה ב': כתיבה ומשוב עמיתים

מטרה: התלמידים משפרים את כתבת המשנה בעקבות משוב עמיתים מובנה.

דק'	מהלך
5	הצגת טופס משוב העמיתים ודוגמה למשוב מועיל לעומת משוב כללי.
15	החלפת טיוטות בין צוותים ומילוי טופס המשוב.
20	שכתוב אישי בעקבות המשוב.
5	סבב: שינוי אחד שעשיתי בעקבות המשוב.

חומרים: טופס משוב עמיתים, טיוטות | משימת המשך: להשלים את כתבת המשנה ולבדוק אותה מול רשימת התיוג

שיעור 8: ישיבת מערכת: דבר העורכים

מטרה: הצוותים מקיימים דיון מובנה, מנסחים תובנה מוסכמת, מחלוקות והשלכות, וכותבים את דבר העורכים.

דק'	מהלך
5	הצגת פרוטוקול ישיבת המערכת ותפקידי הדיון.
15	ישיבת מערכת בצוות לפי הפרוטוקול: כל אחד/ת קורא/ת את כתבתו/ה בקיצור ומציע/ה תובנה.
20	כתיבת דבר העורכים בעזרת פותחי משפטים; ניסוח כותרת המחברת את כל החלקים.
5	בדיקה: האם מופיעות תובנה, לפחות שתי מחלוקות והשלכה?

חומרים: מדריך דבר העורכים, פותחי משפטים, פרוטוקול ישיבה | משימת המשך: להשלים את דבר העורכים

שיעור 9: עריכה, עימוד והגהה

מטרה: הצוותים מאחדים את כל החלקים לגיליון אחד, עורכים, מגיהים ומשלימים את האלמנט החזותי.

דק'	מהלך
5	תזכורת: מה בודק/ת עורך/ת לשון ומה בודק/ת בודק/ת עובדות.
25	עבודת עריכה בצוות: עימוד בבונה העיתון, הגהה, בדיקת ציטוטים והפניות.
10	בדיקה צולבת: צוות אחר מעיין בגיליון במשך חמש דקות ומסמן שלוש הערות.
5	תיקונים אחרונים ותכנון ההגשה.

חומרים: בונה העיתון, רשימת תיוג סופית, טופס בדיקת עובדות | משימת המשך: להגיש את העיתון ולכתוב את המשוב האישי

שיעור 10: יום הגיליון: הצגה ורפלקציה

מטרה: התלמידים מציגים את העיתונים, קוראים עיתונים של צוותים אחרים ומשלימים את המשוב האישי.

דק'	מהלך
5	פתיחה חגיגית: "דוכן עיתונים" – כל צוות מניח את הגיליון על שולחן.
15	סיור גלריה: קוראים לפחות שני עיתונים אחרים ומשאירים פתק משוב חיובי ושאלה.
10	סבב: כל צוות מציג בדקה את התובנה המרכזית מדבר העורכים.
12	כתיבה או השלמה של המשוב האישי.
3	סיכום ותודה.

חומרים: גיליונות מודפסים, פתקי משוב, שאלות הרפלקציה | משימת המשך: אין

חלק ג' – צוותים והתאמות

◯ מומלץ שהמורה ירכיב/תרכיב את הצוותים, תוך שקלול כישורים משלימים (כותב/ת חזק/ה, מארגן/ת, חשיבה חזותית), ולא רק לפי חברות.

◯ צוותים של שלושה מאפשרים שלושה סוגי כתבות משנה שונים; צוות של שניים מתאים לתלמידים שזקוקים לליווי צמוד יותר.

◯ כדאי לשבץ בכל צוות לפחות תלמיד/ה אחד/ת שמרגיש/ה בטוח/ה ביצירות, כדי שהעיגון בטקסט לא ייפול על כתפיים של מי שמתקשה.

◯ תלמידים עולים ישובצו עם חבר/ת צוות סבלני/ת וקשוב/ה, ויקבלו תפקיד שמאפשר הצלחה מוקדמת (למשל גרפיקאי/ת או בודק/ת עובדות).

◯ בשבוע הראשון קובעים "אמנת צוות": זמני מפגש, דרכי תקשורת, איך מחליטים ומה עושים כשמישהו/י לא עומד/ת במשימה.

◯ התפקידים מתחלפים באמצע התהליך (למשל לפני דבר העורכים), כדי שכל תלמיד/ה יתנסה גם בעריכה וגם בכתיבה.

◯ אם צוות נתקע בסכסוך, המורה מקיים/ת שיחה קצרה עם כל הצוות יחד ומחזיר/ה את הדיון לטקסט: "באיזו שורה כל אחד/ת נשען/ת?"

◯ תלמיד/ה שמעדיף/ה לעבוד לבד מסיבה מוצדקת יכול/ה לכתוב עיתון מצומצם בליווי המורה, לפי שיקול דעת.

מתקשים

◯ תבניות כתיבה מלאות עם פותחי משפטים לכל פסקה

◯ מספר מילים בתחתית הטווח, בתיאום עם המורה

◯ בחירת סוג כתבת משנה שמובנה יותר, כמו ריאיון

◯ רשימת מושגים מצומצמת (חמישה מושגים מרכזיים) עם דוגמה לכל אחד

◯ פגישות אישיות קצרות בכל שבוע לבדיקת התקדמות

◯ עבודה עם עיתון לדוגמה וסימון החלקים לפני הכתיבה

מצטיינים

◯ השוואה בין שתי סוגות או בין יצירה לבין יצירה נוספת מחוץ לתכנית

◯ כתבת משנה בסוג מאתגר, כמו מדור עצות בקול של דמות או טור ביקורת

◯ תפקיד עורך/ת ראשי/ת עם אחריות על הלכידות בין כל החלקים

◯ ניסוח מחלוקת פרשנית מורכבת ופיתוחה בדבר העורכים

◯ שימוש במושגים מתקדמים, כמו אירוניה דרמטית או מספר בלתי מהימן

◯ הכנת "מדריך קצר לקורא" שמסביר את התמה לתלמידים צעירים

עולים

◯ מילון מונחים פשוט בעברית עם תרגום לאנגלית, רוסית וערבית

◯ אפשרות לכתוב טיוטה ראשונה בשפת האם ולתרגם בהדרגה בעזרת חבר/ת צוות

◯ תבנית כתבה עם משפטים חלקיים להשלמה

◯ ריאיון או יומן מסע קצרים בהיקף מותאם

◯ קריאה מוקלטת או קריאה בקול של היצירות לפני הכתיבה

◯ הערכה שמדגישה תוכן ורעיון יותר מתקינות לשון בשלב הראשון

התאמות (חנ"מ / לקויות למידה)

- ◯ פירוק המשימה לצעדים קטנים עם רשימת תיוג חזותית
- ◯ הארכת זמן ואפשרות להגשה בחלקים
- ◯ הקלטה קולית של טיוטה והקלדה בעזרת חבר/ת צוות או בהקלטה
- ◯ גופן מוגדל, ריווח רחב ותבניות עם קווים
- ◯ אפשרות להציג את כתבת המשנה בעל פה, כריאיון מוקלט
- ◯ בחירה מתוך שלוש תמות מוכנות במקום בנק פתוח

מילון משימה לעולים

מילה	בעברית פשוטה	English	Русский	العربية
עיתון	דפים עם חדשות וכתבות	newspaper	газета	صحيفة
כותרת	המשפט הגדול בראש הכתבה	headline	заголовок	عنوان
כותרת משנה	משפט קטן מתחת לכותרת. הוא מסביר עוד	subheadline	подзаголовок	عنوان فرعي
כתבה	טקסט בעיתון על נושא אחד	article	статья	مقال صحفي
ליד (פתיח)	הפסקה הראשונה. היא אומרת את הדבר החשוב	lead (opening paragraph)	лид (вступительный абзац)	مقدمة الخبر
עורך/ת	מי שבודק ומסדר את הטקסטים	editor	редактор	محرر
מערכת העיתון	הצוות שכותב ועורך את העיתון	editorial team	редакция	هيئة التحرير
מקור	מאיפה לקחנו את המידע	source	источник	مصدر
ציטוט	מילים מדויקות מתוך הטקסט, בתוך מירכאות	quotation	цитата	اقتباس
מושג ספרותי	מילה מיוחדת שעוזרת להסביר ספרות	literary term	литературный термин	مصطلح أدبي
יצירה	שיר, סיפור, רומן או מחזה	literary work	литературное произведение	عمل أدبي
דמות	אדם (או חיה) בסיפור או במחזה	character	персонаж	شخصية
מספר	הקול שמספר את הסיפור	narrator	рассказчик	الراوي
דובר (בשיר)	הקול שמדבר בשיר	speaker (in a poem)	лирический герой	المتكلم في القصيدة
סמל	דבר שמייצג רעיון גדול	symbol	символ	رمز
מוטיב	דבר שחוזר כמה פעמים ביצירה	motif	мотив	فكرة متكررة
דימוי	השוואה עם המילה "כמו" או "כ־"	simile	сравнение	تشبيه
מטפורה	השוואה בלי המילה "כמו"	metaphor	метафора	استعارة
ניגוד	שני דברים הפוכים זה לזה	contrast	контраст	تضاد
תמה	הרעיון המרכזי שחוזר ביצירות	theme	тема	موضوع رئيسي

טור דעה	כתבה שבה הכותב אומר מה הוא חושב	opinion column	колонка мнений	عمود رأي
ריאיון	שאלות ותשובות עם אדם או דמות	interview	интервью	مقابلة
יומן מסע	כתיבה יום אחרי יום על דרך	travel diary	путевой дневник	يوميات رحلة
מכתב למערכת	מכתב של קורא לעיתון	letter to the editor	письмо в редакцию	رسالة إلى المحرر
דבר העורכים	מה שכל הצוות חושב יחד, בסוף העיתון	editorial	редакционная статья	افتتاحية
תובנה	רעיון חדש שהבנו	insight	понимание, вывод	استنتاج
מחלוקת	כשלא מסכימים	disagreement	разногласие	خلاف
טיוטה	הגרסה הראשונה של הטקסט, לפני תיקון	draft	черновик	مسودة
משוב	הערות שעוזרות לשפר	feedback	отзыв, обратная связь	تغذية راجعة

חלק ד׳ – משוב עמיתים ובקרת אמצע

היגד	כן	חלקית	עדיין לא
הכותרת מושכת אותי לקרוא ומתאימה לתוכן הכתבה.	○	○	○
הליד (או הפתיחה) מבהיר מיד על מה הכתבה ומה התמה.	○	○	○
יש בכתבה לפחות שני מקורות מהיצירות, מצוטטים במירכאות ועם הפניה.	○	○	○
אחרי כל ציטוט מגיע פירוש, ולא רק חזרה על הציטוט במילים אחרות.	○	○	○
המושג הספרותי משמש להסבר משמעות, ולא רק מוזכר.	○	○	○
סוג הכתבה (ריאיון, טור דעה, יומן מסע וכו׳) ברור ועקבי לאורך כל הטקסט.	○	○	○
העמדה האישית של הכותב/ת ברורה ומנומקת.	○	○	○
הטקסט כתוב בבהירות, עם מעברים טובים בין הפסקאות.	○	○	○
ההיקף מתאים לטווח הנדרש.	○	○	○
הכתבה מתחברת בבירור לתמה של העיתון כולו.	○	○	○

○ המשפט או הרעיון שהכי אהבתי בכתבה הוא... כי...

○ דבר אחד שהייתי מציע/ה לשפר הוא... למשל...

○ שאלה שנשארה לי אחרי הקריאה:

○ אם הייתי צריך/ה להוסיף מקור אחד, הייתי בוחר/ת ב...

שאלה לצוות	מה מחפשים
מהי התמה שבחרתם, ואיך היא מתחברת לכל אחת מהיצירות?	ניסוח תמה כשאלה או כרעיון ולא כמילה בודדת, ודוגמה קונקרטית מכל יצירה.
מה הכותרת והליד שלכם, ומה הממצא שהליד מציג?	ליד שמציג טענה או ממצא, לא רק נושא.
אילו מקורות כל אחד/ת מכם הביא/ה לכתבה המרכזית?	לפחות מקור אחד מכל חבר/ת צוות, עם הפניה מדויקת.
באילו שני מושגים ספרותיים אתם משתמשים, ומה כל אחד מהם מסביר?	שימוש פרשני במושג; זיהוי נכון של המושג.
איזה סוג כתבת משנה בחר/ה כל אחד/ת, ולמה דווקא הסוג הזה?	שלושה סוגים שונים; התאמה בין הסוג לעמדה שהכותב/ת רוצה להביע.
מה העמדה האישית שתציגו בכתבת המשנה?	עמדה שאפשר להתווכח איתה, לא קביעה מובנת מאליה.
על מה אתם כבר מסכימים, ועל מה אתם עדיין מתווכחים?	חומר גלם לתובנה ולמחלוקות של דבר העורכים; מחלוקות פרשניות ולא אישיות.
איך מתחלקת העבודה בצוות, והאם מישהו/י מרגיש/ה עומס?	חלוקה הוגנת; סימנים לעומס או להתנתקות של חבר/ת צוות.
מה האלמנט החזותי שתכננתם, ומה הוא מוסיף?	אלמנט שמוסיף מידע או פרשנות, לא רק קישוט; מקוריות.
מה הקושי הגדול ביותר שלכם כרגע, ובמה אני יכול/ה לעזור?	אפשרות להתערבות מוקדמת לפני שהצוות נתקע.

חלק ה' – יושר אקדמי ודוגמאות

- ◯ כל מילה בעיתון נכתבת על ידי חברי הצוות; טקסט שנלקח מאחרים מופיע במירכאות ועם הפניה.
- ◯ ציטוט מיצירה הוא מקור לגיטימי ורצוי, ובלבד שהוא קצר, מדויק ומלווה בפירוש שלכם.
- ◯ פרפרזה (ניסוח במילים שלכם) עדיין דורשת ציון המקור – מאיזו יצירה ומאיזה חלק בה.
- ◯ אסור להעתיק פירושים, סיכומים או כתבות של אחרים ולהציג אותם כשלכם, גם לא בשינוי מילים.
- ◯ בריאיון או ביומן דמיוני מותר להמציא את המסגרת, אבל לא להמציא "עובדות" על היצירה שאינן בה; כדאי לציין שזה דמיוני.
- ◯ תמונות ואיורים בעיתון יהיו יצירה מקורית שלכם (ציור, תצלום שצילמתם, תרשים) או תיאור מילולי של תמונה.
- ◯ כתבת המשנה והמשוב האישי הם עבודה אישית: אפשר להתייעץ, אבל הכתיבה היא שלכם בלבד.
- ◯ בסוף העבודה כל צוות מצרף הצהרה קצרה: מי כתב איזה חלק, ובאילו מקורות השתמשנו.

כתבה מרכזית

✅ **מצוין:** בדידות אינה רק היעדר אנשים, ושייכות אינה רק כתובת קבועה – זה הממצא המרכזי של בדיקה שערכה המערכת בשישה שירים של ביאליק, רחל וטשרניחובסקי.

⚠️ **חלש:** בכתבה הזאת נכתוב על בדידות ושייכות בשירים שלמדנו. זה נושא מאוד חשוב ומעניין, וכולם מרגישים לפעמים בודדים.

למה? הליד החזק מציג ממצא, מקורות ושם יוצרים כבר במשפט הראשון; הליד החלש מכריז על נושא ומסתפק בהכללה שאינה אומרת דבר על השירים.

כתבה מרכזית

✅ **מצוין:** ב"רק על עצמי לספר ידעתי" הדימוי של עולם הנמלה מקטין את הדוברת, אך גם מעניק לה עמל, סבלנות ונחישות.

⚠️ **חלש:** בשיר של רחל יש דימוי. הדימוי הוא נמלה. זה יפה מאוד.

למה? בגרסה החזקה המושג משמש לפירוש: מה הדימוי עושה ומה הוא מוסיף למשמעות. בגרסה החלשה המושג רק מזוהה, בלי הסבר ובלי חיבור לתמה.

כתבת משנה

✅ **מצוין:** נכנסתי לריאיון בטוח שאפגוש אדם שנכשל; יצאתי ממנו עם מחשבה אחרת: הכנף השבורה מחזיקה יחד את הכאב של מה שנשבר ואת הנאמנות של מי שנשאר.

⚠️ **חלש:** לסיכום, היה ריאיון מעניין ולמדתי הרבה על השיר.

למה? הסיום החזק מראה שינוי בעמדת הכותב ומנמק אותו בעזרת סמל מן השיר; הסיום החלש כללי ואפשר להדביק אותו לכל כתבה.

כתבת משנה

✅ **מצוין:** כמה תלמידים אמרו שזה שיר מתנצל. אני רוצה לטעון את ההפך: נמלה סוחבת משא כבד ממנה.

⚠️ **חלש:** אני חושבת שרחל משוררת טובה כי אני אוהבת את השירים שלה.

למה? טור דעה חזק מציג עמדה, מתמודד עם עמדה נגדית ומנמק בעזרת הטקסט. הטיעון החלש מעגלי – הנימוק הוא בעצם חזרה על הטענה.

דבר העורכים

✅ **מצוין:** נשארנו חלוקים בשאלה אם הדובר ב"לבדי" בחר להישאר או פשוט לא הצליח לזוז; יונתן רואה בו נאמנות, תמר רואה בו שיתוק.

⚠️ **חלש:** היו בינינו קצת חילוקי דעות, אבל בסוף הסתדרנו.

למה? מחלוקת טובה בדבר העורכים מנוסחת כשאלה פרשנית ממשית ומציגה את שתי העמדות; הניסוח החלש מסתיר את המחלוקת במקום להציג אותה.

משוב אישי

✅ **מצוין:** מה שעזר היה הכלל שקבענו מראש: כל אחת מסבירה את עמדתה בעזרת שורה מהשיר. פתאום הוויכוח הפך לדיון.

⚠️ **חלש:** עבדנו טוב בצוות והיה כיף. למדתי הרבה דברים.

למה? רפלקציה משמעותית מתארת רגע מסוים, קושי ופתרון, ומה נלמד ממנו; רפלקציה חלשה מסתכמת במילים כלליות שאינן מלמדות דבר על התהליך.

לוודא מול הספר שבידיכם

- ◯ השורה "האדם אינו אלא קרקע ארץ קטנה" של טשרניחובסקי – לבדוק ניסוח מדויק ושם השיר
- ◯ השיר "ואולי" של רחל – לבדוק שהדובר אכן שואל אם הדברים היו מעולם
- ◯ "הכניסיני תחת כנפך" של ביאליק – לבדוק שהנמענת היא דמות נשית שהדובר מבקש ממנה מחסה
- ◯ "בית הבובות" של איבסן – לבדוק שהמחזה מסתיים ביציאת הגיבורה ובטריקת דלת
- ◯ רומיאו ויוליה – לבדוק את פרט האירוניה הדרמטית (יוליה שותה שיקוי ונראית מתה)
- ◯ מונולוג "להיות או לא להיות" של המלט – מערכה 3, תמונה 1 (לבדוק לפי המהדורה שבשימוש)
- ◯ אנטיגונה של סופוקלס – הקונפליקט בין צו קריאון לחובה לקבור את האח; איסמנה כדמות מנוגדת
- ◯ השורה הראשונה של "ואולי" ושל "הכניסיני תחת כנפך" – מספרי השורות והבתים בדוגמאות הציטוט לבדוק מול הטקסט
- ◯ דוגמת הדרמה בפרק הסוגות מתבססת על 'אנטיגונה' לסופוקלס (אחות שקוברת את אחיה בניגוד לפקודת המלך קריאון) – לוודא שהתיאור תואם את גרסת המחזה הנלמדת
- ◯ דוגמת הליד ומדור העצות מתבססות על 'המלט' לשייקספיר (מות האב, נישואי האם מחדש, שיגעון מדומה) – לוודא
- ◯ דוגמת הרומן/נובלה מתבססת על 'מסעות בנימין השלישי' למנדלי מוכר ספרים (שני נוסעים מעיירה קטנה שיוצאים לחפש ארצות רחוקות; אשתו של בנימין נשארת בבית) – לוודא פרטים

◯ דוגמת הסיפור הקצר מתבססת על 'בונצ'ה שתוק' לי"ל פרץ (בסוף מבקש לחמנייה חמה עם חמאה) – לוודא

◯ הדוגמאות בשירה רומזות ל'הכניסיני תחת כנפך' לביאליק (כנף, מחסה), ל'כנרת'/'ואולי' לרחל (געגוע לכנרת) ולשירי טשרניחובסקי – לוודא שהשירים נלמדים בכיתה ושהתיאורים מדויקים

◯ שנות הפרסום של השירים (לבדי 1902; הכניסיני תחת כנפך 1905; רק על עצמי לספר ידעתי 1930; זמר נוגה 1928; האדם אינו אלא... 1925; אומרים: ישנה ארץ 1923) – יש לבדוק מול מהדורה מוסמכת

◯ נוסח הציטוטים: "כולם נשא הרוח, כולם סחף האור" (לבדי); "צר עולמי כעולם נמלה" (רק על עצמי לספר ידעתי); "האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו" (האדם אינו אלא...); "התשמע קולי, רחוקי שלי" (זמר נוגה); "אומרים: ישנה ארץ" – לבדוק נוסח ומספרי שורות מול המהדורה שבכיתה

◯ ב"לבדי" הכנף השבורה מיוחסת לשכינה, והמקום הוא בית המדרש – לוודא שזו הקריאה המקובלת בכיתה

◯ ב"אומרים: ישנה ארץ" חוזרת השאלה היכן הארץ – לבדוק את הנוסח המדויק של השאלה בשיר

יצרה: רוית ראש בן ישי